

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 27/2006 vp

Hallituksen esitys aserikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä kesäkuuta 2004 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen aserikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi (HE 113/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Mika Lehtonen, sisäasiainministeriö
- professori Pekka Koskinen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että aseita koskevat vankeusuhkaiset rangaistussäännökset kootaan rikoslakiin. Rangaistussäännöksiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Myös säännösten rangaistustaso säilyisi nykyisellään.

Aserikoksia koskevien säännösten siirtämisestä rikoslakiin aiheutuvat tarpeelliset muutokset tehtäisiin myös ampuma-aselakiin, järjestyslakiin ja rikoslain eräisiin lukuihin. Lisäksi ampuma-aselakiin ehdotetaan otettaviksi sään-

nökset poliisin oikeudesta tietyin edellytyksin hävittää ampuma-aseissa tarkoitetut arvoltaan vähäiset aseosat, kaasusumuttimet, patruunat tai erityisen vaaralliset amukset. Vastaava muita aseita koskeva hävittämissäännös jäisi järjestyslakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on koota aseita koskevat vankeusuhkaiset rangaistussäännökset rikoslakiin. Uudistus on osittain vireillä ollut rikoslain kokonaisuudistusta ja noudattaa sen yhtenä keskeisenä lähtökohtana pidettyä keskittämisperiaattia, jonka mukaan kaikki sellaiset rangaistussäännökset, joissa on säädetty vankeusrangaistuksen uhka, olisi sijoitettava rikoslakiin. Lakivaliokunta on

aikaisemmin toistuvasti katsonut, että keskitämisperiaatetta tulee pyrkiä noudattamaan pääsääntönä (ks. esim. LaVM 12/2006 vp, s. 4/I ja siinä viitatu mietinnöt). Nyt ehdotettu uudistus toteuttaa osaltaan tätä lakivaliokunnan tärkeänä pitämää tavoitetta.

Rikesakkoa koskevien säännösehdoitusten osalta esitys noudattaa aikaisemminkin käytettyä sääntelytapaa, jonka mukaan laissa yksilöidään sellaiset rikokset, joista valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää rangaistukseksi rikesakko. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut perustuslain 8 §:ssä säädetyn rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa olevan paremmin sopusoinnussa, että laista käy suoraan ilmi mahdollisuus määrätä rikesakko rangaistukseksi laissa kulloinkin tarkoitetuista rikkomuksista kuin että rikesakko säädetään konkreettisesti rangaistukseksi vasta asetuksella (ks. PeVL 53/2006 vp, s. 4/II ja siinä viitatu lausunnot). Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan ole katsonut, että mainittu huomautus vaikuttaisi säätämisyjärjestykseen.

Aikaisempien kannanottojensa (ks. LaVM 28/2002 vp, s. 6/II ja siinä viitatu lausunnot) mukaisesti lakivaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, mikä olisi asianmukaisin tapa säännellä rikesakon käyttöä rikosten seuraamuksena. Sääntelyn tarkistaminen kattavasti tämän lähtökohdan mukaiseksi ei kuitenkaan ole mahdollista tässä yhteydessä. Asian sääntelemine aseisiin liittyvien rikesakkorikosten osalta toisin kuin muiden rikesakkorikosten osalta olisi puolestaan epätarkoituksenmukaista. Valiokunta on asiaa arvioidessaan ottanut huomioon myös sen, että nyt ehdotetuissa rikesakkoa koskevissa säännöksissä on kysymys teknisistä tarkistuksista ja täsmennyksistä voimassa olevaan sääntelyyn eikä rikesakon käyttöalan laajentamisesta uudentyyppisiin rikoksiin.

Eduskunta on tammikuussa 2003 hyväksynyt lakivaliokunnan ehdotuksesta lausuman, jossa eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Valiokunnan saaman tiedon mukaan uudistusta valmistellaan parhaillaan oi-

keusministeriön asettamassa työryhmässä. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että edellä mainitut rikesakon sääntelyä koskevat ongelmat ratkaistaan kattavasti tämän kokonaisuudistuksen yhteydessä. Koska asia on periaatteelliselta kannalta tärkeä, valiokunta kiirehtii uudistuksen toteuttamista.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki rikoslain muuttamisesta

2 a luku. Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

9 §. Rikesakkorikkomukset. Pykälän 2 momenttia on hallituksen esityksen antamisen jälkeen muutettu lailla 585/2005. Esityksessä ehdotetun pykälän 2 momenttia on tämän vuoksi tarkistettava sisällyttämällä siihen tuolloin tehdyt muutokset. Samasta syystä myös lain johtolauseetta on tarkistettava.

Valiokunta ehdottaa jäljempänä, että esityksessä 41 luvun 6 §:n 2 momenttiin sijoitettu rikostunnusmerkistö erotetaan omaksi itsenäiseksi rangaistussäännökseksi, joka sijoitetaan 41 luvun 7 §:ään. Tämän johdosta käsillä olevan pykälän 5 momenttia on vastaavasti muutettava.

41 luku. Aserikoksista

6 §. Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta tuomittaisiin myös se, joka järjestyslain 11 §:n vastaisesti myy tai muuten pysyvästi luovuttaa alle 18-vuotiaalle ilma-aseen, jousitoimisen asean tai harppuunan. Valiokunnan mielestä esineen hallussapitoon viittaava rikosnimike soveltuu huonosti tekoon, joka toteutetaan luovuttamalla esine toisen haltuun. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että 2 momentissa tarkoitettu teosta muodostetaan itsenäinen rangaistussäännös, joka otetaan 7 §:ään. Käsillä olevan pykälän 2 momentti on näin ollen poistettava lakiehdotuksesta.

7 §. *Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle.* Pykälä sisältää uuden rangaistussäännöksen, joka asiallisesti vastaa esityksessä ehdotettua 6 §:n 2 momentin säännöstä. Valiokunnan ehdottama rikosnimike on "toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle". Rangaistusasteikko on sama kuin 6 §:ssä.

8 §. *Rikesakko. (Uusi)* Pykälä vastaa asiallisesti hallituksen esityksessä ehdotettua 7 §:ää. Sitä on kuitenkin täydennetty lisäämällä siihen viittaus edellä ehdotettuun uuteen rangaistussäännökseen.

3. Laki järjestyslain muuttamisesta

17 §. *Muut rangaistussäännökset.* Esityksessä ehdotettu pykälä sisältää viittauksen rikoslain 41 luvun 4–6 §:ssä oleviin rangaistussäännöksiin. Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi viittauksen myös saman luvun 7 §:n uuteen rangaistussäännökseen.

21 §. *Hävittäminen ja pois ottaminen.* Pykälää on hallituksen esityksen antamisen jälkeen muutettu lailla 582/2005. Esityksessä ehdotettua pykälää on tämän vuoksi tarkistettava sisällyttämällä siihen tuolloin tehdyt muutokset. Samasta syystä myös lain johtolauseetta on tarkistettava.

Esityksessä ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan poliisi saisi toimivallan ottaa pois järjestyslain 11 §:ssä tarkoitettua esineen siltä, jonka hallussa se on. Lisäksi pidättämiseen oikeutettu virkamies saisi tietyin edellytyksin toimivallan hävittää sen. Toimivallan laajennukset ehdotetaan esityksen perustelujen (s. 9/II) mukaan tehtäviksi "johdonmukaisuussyistä".

Järjestyslain 11 §:n mukaan ilma-aseiden, jousitoimisten aseiden ja harppuunoiden myyminen sekä muu pysyvä luovuttaminen alle

18-vuotiaalle on kielletty ilman hänen huoltajansa suostumusta. Pykälässä mainittujen esineiden hallussapito yleisellä paikalla on kielletty 10 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla. Tämän johdosta poliisilla on jo nykyisen 21 §:n nojalla toimivalta ottaa pois ja pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä toimivalta hävittää yleisellä paikalla laittomasti hallussa pidetyt ilma-aseet, jousitoimiset aseet ja harppuunat. Kyseisten esineiden hallussapito yleisellä paikalla ja niiden luovuttaminen alle 18-vuotiaalle 11 §:n vastaisesti ovat rangaistavia tekoja. Niiden hallussapitoa muulla kuin yleisellä paikalla ei sitä vastoin ole säädetty eikä nytäkään ehdoteta säädettyväksi rangaistavaksi.

Lakivaliokunta ei näe perustetta sille, että poliisille esityksessä ehdotetuin tavoin säädettäisiin toimivalta ottaa pois ja pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle toimivalta hävittää ilma-aseita, jousitoimisia aseita ja harppuunoita myös tilanteissa, joissa niiden hallussapito ei ole rangaistavaa. Lakivaliokunta ehdottaa, että ehdotetut toimivallan laajennukset poistetaan pykälästä.

Valiokunta on samalla täsmentänyt 1 momentin sanamuotoa sen selventämiseksi, että toimivalta ottaa pois 9, 10 ja 13 §:ssä tarkoitettuja esineitä ja aineita sekä toimivalta hävittää 13 §:ssä tarkoitettuja aineita koskee vain tilanteita, joissa esine tai aine on valmistettu, tuotu maahan taikka pidetty kaupan tai hallussa mainituissa pykälissä säädettyjen kieltojen vastaisesti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki
rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9 § ja 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 9 § laeissa 613/2003 ja 585/2005 ja 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 832/2003, sekä lisätään lakiin siitä lailla 827/1970 kumotun 41 luvun tilalle uusi 41 luku seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muutorangaistuksesta ja rikese-
kosta

9 §

Rikesakkorikkomukset

(1 mom. kuten HE)

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi tieliikennelain (267/1981), *(poist.)* ajoneuvolain (1090/2002) tai vesiliikennelain (463/1996) taikka niiden nojalla annettujen sellaisten säännösten tai määräysten vähäisestä rikkomisesta, jotka koskevat:

(1—3 kohta kuten HE)

4) suurimman sallitun nopeuden ylittämistä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla; *(poist.)*

5) ajoneuvon katsastusta ja rekisteröitäväksi ilmoittamista; *taikka*

6) *vesillä liikkujaa koskevia yleisiä velvollisuuksia, vesikulkuneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa, vesiliikenteeseen liittyvien asiakirjojen esittämisvelvollisuutta tai vesiliikennettä koskevia alueellisia kieltoja ja rajoituksia.*
(Uusi)

(3 ja 4 mom. kuten HE)

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös vähäisestä 41 luvun 6 §:ssä säädetystä toi-

sen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 41 luvun 7 §:ssä tarkoitettusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle.
(6 mom. kuten HE)

34 a luku

Terrorismirikoksista

1 §

(Kuten HE)

41 luku

Aserikoksista

1—5 §

(Kuten HE)

6 §

Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. *poist.*)

7 §

Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle

Joka järjestyslain 11 §:n vastaisesti myy tai muuten pysyvästi luovuttaa alle 18-vuotiaalle ilma-aseen, jousitoimisen asean tai harppuunan, on tuomittava **toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.**

8 § (Uusi)

Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään 2 a luvun 9 §:n 5 momentissa ja 6 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

järjestyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 27 kesäkuuta 2003 annetun järjestyslain (612/2003) 18 § sekä muutetaan 17, 19 ja 21 §, sellaisena kuin niistä on 21 § laissa 582/2005, seuraavasti:

17 §

Muut rangaistussäännökset

Rangaistus vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisesta, vaarallisen esineen hallussapidosta, (poist.) toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään rikoslain 41 luvun 4—7 §:ssä.

19 §
(Kuten HE)

21 §

Hävittäminen ja pois ottaminen

Poliisi sekä rajanylityspaikalla ja sellaisessa yleiseen liikenteeseen käytettävässä kulkuneuvossa, jossa rajatarkastus suoritetaan, myös rajavartiomies voi ottaa pois 9 tai 10 §:n vastaisesti valmistetun, maahantuodun taikka kaupan tai hallussa pidetyn esineen tai aineen (poist.) siltä, jonka hallussa se on. Poliisi voi lisäksi ottaa pois 13 §:n vastaisesti hallussa pidetyn aineen siltä, jonka hallussa se on. Pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä on oikeus todistettavasti hävittää 9 ja 10 (poist.) §:ssä tarkoitettu esine tai aine, joka voidaan takavarikoida, jos se on vähäarvoinen ja jos on ilmeistä, että tuomioistuimien tuomitsi sen valtiolle menetetyksi. Päälystöön kuuluvalla poliisimiehellä on oikeus todistettavasti hävittää myös 13 §:n vastai-

sesti hallussa pidetty aine astioineen, jos aine astioineen on vähäarvoinen.

Poliisi sekä rajanylityspaikalla ja sellaisessa yleiseen liikenteeseen käytettävässä kulkuneuvossa, jossa rajatarkastus suoritetaan, myös rajavartiomies voi järjestyksen ja turvallisuuden säilymiseksi ottaa pois vastoin 4 §:n säännöksiä päihdyttävää ainetta nauttineelta henkilöltä tällä hallussaan olevan avatussa tai avoimessa astiassa olevan aineen ja todistettavasti hävittää sen.

nöksiä päihdyttävää ainetta nauttineelta henkilöltä tällä hallussaan olevan avatussa tai avoimessa astiassa olevan aineen ja todistettavasti hävittää sen.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tuija Brax /vihr	Lyly Rajala /kok
vpj.	Susanna Rahkonen /sd	Jukka Roos /sd
	Leena Harkimo /kok	Tero Rönni /sd
	Lasse Hautala /kesk	Petri Salo /kok
	Anne Holmlund /kok	Pertti Salovaara /kesk
	Tatja Karvonen /kesk	Minna Simö /vas
	Petri Neittaanmäki /kesk	Astrid Thors /r.
	Heli Paasio /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuomo Antila.